

ORW 417

1946 SEP 10 43

CONCLUSIONS

APR 18 3 00 PM 1841

8 Συμφωνία

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

ዲሞክራሲያዊ

18 Հոգիւս :

Զորեքշաբթի կես գիշերվան ատենները հրդեհ
մը պատահեցաւ ուրիշի ջնեբուն շուկային մէջը , ու
չի կրնալ լըռու մը առաջըը առնելու , հետզհետե՛
այնքան շտույաւ ու տարածեցաւ քաղաքիս մէջ

Ղուստանդնուպոլսոյ մէջ ը բացւած խանութները պնդան
բարձրութիւնէն ինչ լեցւել որ դենպէտը (միւֆտիւն) սաստիկ
նեղացաւ . աս բանին վրայ , մանաւանդ երբոր տեսաւ որ
մարդ չեթար մկկիթները . ուստի աս անկարգութիւնը
խաղանկիւ համար վճռեց որ՝ ոգկից խմելէքներուն պէս ,
խաչգէնալ ադդեւում է մահմետական օրէնքէն : Դսոր
վրայ՝ կառավարութիւնը գոցել տրւաւ բոլոր խաչգէի
կրպակները , սաստիկ պատի իրելով որ աս նոր խմելքը՝
տներուն մէջ Լս չի գործածվի :

Իյաջվէին ծառը առաւելապէս Վէթէլֆաակի կոչւած
Լէմնէի քաղաքը կաճի, կարմիր ծովէն տասը մղոնի չափ
հեռու, չոր աւաղի մէջ: Վնդարձակ տեղ մը կը մշտեին
Խաջվէին ծառը, յիսուն մղոն երկայնութեամբ ու տաս-
ներէնից կամ քսան մղոն լայնութեամբ: Իր պտուղը ամ-
մեն տեղ մի և նոյն կատարելութիւնը չունի, բայց քան տեղ-
անոր բոսածը, մանաւանդ Հուսանի մէջ, աւելի փոքր
է, դեղին ու ծանր և հասարակօրէն ընտիր է:

խոհանոցի մասը՝ որ մեր կողմերը վեց ոտքեն առելի չի

սաստիկ քաջամուր և որ գրեթէ 17 ժամ բռնեց, մինչև հինգշաբթի երիկունս :

Անհարկին է որ սա սոսկալի դիպուածին բոլոր վնասները տեղն'ի տեղը կարող ըլլանք ծանուցանելու . վնասն ասանկ ասանկ կրակ տեսնելով չէ բնուա քաղաքիս մէջը . և կրնանք հաստատուել թէ հինգ հազար տունէն աւելի էրեցան . հրեից թաղը գրեթէ մոխիր դարձաւ . 100 տնէն հազիւ բանը աղատեցաւ . տաճկաց թաղին մեծ մասը՝ և յունաց վերի թաղի տները բոլորովն էրեցան : Վերջապէս շուկաներուն չորրորդ մասին իրեք մասէն աւելի այլ բնոց ու աւերածութիւն այս մեծ կրակը :

Հատ կը ցաւիք որ հարկաւոր եղած ջանքը ու օգնութիւնը ժամանակին չըլլալով՝ կրակը մարելու համար, այս մեծ զոհաբերութիւնը պատահեցաւ քաղաքիս : Բայց մեծապէս շնորհակալ ենք Վատրիայի ծովապետ Պարօն Պանտիէրայի մարդասէր խնամքին որ իր ֆուէկաթէն իսկոյն հարկուր հօգիտ չափ դուրս հանել տրվաւ . ջրմուկներով (թուղամուկներով) ու կայիններով (պալմաններով) ու նոյն ինքն կրակին մօտը գալով շատ մեծ օգնութիւն ըրին : մինչև անգամ ինքզինքնին վտանգներու մէջ գըրին . որոնցմէ մէկ երկու ալ սաստիկ վիրաւորեցան :

Կը պարտաւորինք նաև յատկապէս մեր երախտագիտութիւնը հրապարակաւ յայտնել Վատրիայի քոնսուլթայի տաւաջին թարգման սինեօր՝ Վահագն տին, որ այս զոհաբերութիւնը մէջը շատ մարդասիրութիւն ցըցուց, մանաւանդ հայոց թաղը կընսկէն աղատելու համար, յորդորելով ազգասիրաբար աւստրիացիները ու նոյն ինքն միշտ ներկայ գտնուելով հրկիզութեան քովը :

Նմանապէս շնորհապարտ ենք Վաղդիսիան պուլիքին ղեկավարներուն բարեսէր ջանքին որ իրիկ վան դէմ գրեթէ կրակը մարած ատենը հասնելով այս նաւահանգիստը, իսկոյն դուրս ելան հարկուր հօգիտ չափ ու մինչև կէս զիշեր պահպանութիւն ըրին :

Հայոց տղանք բանի մը երեւելի ու ազգասէր երիտասարդներուն վարմունքն ալ յիշուելի շատ զովութեան արժանի էությունը մարդասիրութեան շարժում՝ հոգով չափ աշխատեցան յորդորելով ղեկավարաճինները և քանի մը տներ փլցնել տալով : որոնց խընամբովը միայն հայոց թաղը աղատեցաւ այս կրակէն :

Բարձրանար, այս երկրին մէջ մինչև 30-40 ոտք բարձրութիւն կունենայ . անուշահոտ ծաղիկ մը ունի ու կարմիր պտուղ մը կուտայ, որոնց ամեն մէկուն մէջ խաճկէի երկու հատ կը գտնուի . այս ծառը տարին երկու իրեք անգամ պտուղ կը բերէ :

Վարիայի մէջ տառերկու միջոն բնակիչ կան, որոնց մեծ մասին զուարճութիւնը յետհմէն է : Հարուստները միայն կը խմեն բուն խաճկէն, իսկ հասարակութիւնը այս պատուական պտուղին վրայի չիղեր միայն գործկածէ, որն որ բաւական ազնիւ խմելք մը եղած է իրենց, ու գրեթէ խաճկէի համ ունի, բայց անոր պէս գտնու չէ, ու անոր զօրութիւնը չունի : Մտնը Պէթէլֆալի մէջ կը գտնուին, որ ընդհանուր վաճառատնի է . նաև հոն ծախու կանոնով բոլոր խաճկէն, որ ան երկրէն դուրս պիտի ելլէ ցամաքի ճանապարհով . մնացածը Մորա կը տանին, որ եռսունը հինգ մլնի չափ հեռու է . կամ մօտ նաւահանգիստները կիջեցնեն Ղոզէյիտայի ու Հոսէյիտի, ուսկից կը բեռնեն և քիւր Ղիտտէ կը տանին պլտիկ նա-

և ուրիշ աղբերուն զոհաբերութեանը նայելով՝ շատ քիչ վնաս եղաւ մեզի :

Քաղաքիս ձմեռանոցը (խըշան) և յունաց ու հայոց ժանտախտի համար եղած հիւանդանոցները բացին, որպէս զի թէ յոյն թէ հրեայ և թէ տաճիկ տեղ չունեցողները հիմակու հիմայ երթան բնակին հոն, ուր տեղ կերակուր ալ կուտան :

Ասկէ 'ի դատ տեղույս Վարդապետները գրեթէ հարիւր հազար զուարճի չափ ժողովեցին մեջերին զոհաբերներուն օգնութիւն ընելու համար :

Վարիանուպօլսէն կը գրեն անցած ամսու 8 ին :

«Տեղույս նոր կառավարիչը՝ Վորին Վսեմութիւն հաճի Ստիպ փաշան ասօր հասնելով, իրեն աստիճանին արժանաւոր յարգութեամբ ընդունեցին զնա :

«Քաղաքիս համարակալը (տէֆտէրտարը) շատ փոյթ ունի որ Տեղութեան բարեսէր կամբը 'ի դործ դըրելի, և ամեն մարդ անոր հայրական խնամքն ընեն պտուղը վայելէ :

«Աս տարի յորենին հունձը առատ ըլլալով՝ գինը վար իջաւ, ու հացին վաթսուս ախտէ՝ որ երկու տարի առաջ վեց փարայ ծախելու գին կարելած էր, հիմայ չորս փարայի իջաւ և կշեւքն ալ ելելուցաւ : Ասկէ 'ի դատ՝ այս պաշտօնատարին հրամանով ըր բաժ աւանելու կանոնը վերցաւ, որն որ մինչև հիմայ գետէն անցող նաւերը կուտային : Կառավարութեանը ցըցուցած այս մարդասիրութիւնը մեծ ուրախութիւն տըւաւ բոլոր ժողովուրդոյ :

«Բարեգին կամուրջին շինութիւնը օրէ օր աւաջ երթալով, անանկ կը յուսանք թէ անշուշտ կը ըմնայ եկող աշունին սկիզբները :

—Աս շաբթու թէպէտ Վիրիտէն նոր լուր մը չուտայանք, բայց անանկ կը յուսանք որ մօտեցաւ անշուշտ կը ընենք ապստամբներուն կատարեալ հաղթանակները :

—Պատերազմական պուլքը աւստրիացուց Մանթէթթըքը կուտած չորեքշաբթի օրը Վստրիտտէնէն եկաւ, որն որ դացած էր հոն Կոստանդնուպօլսոյ աւազրիական դեսպանին երկու գործակալները բերելու . բայց աւաճ լուրերնիս նշանակելու արժանի բան մը չեն : Վստրիտտէն հանգարտ վիճակի մէջ ըլլալով՝ բնակիչները շատ հանգիստ և զոհ են . մի-

ւերով : Վաղդապետիս այս կողմ քաղաքը կերթան, ու միւս ժողովուրդները մինչև Պէթէլֆալի խաճկէ գտնու համար :

Մորա քաղաքին հիմնադրութեանը մըայ :

Եւմենիքաղքներուն մէկն է ասիկա, ու գրեթէ հինգ հարիւր տարի է անոր շինուիլը : Հաղիկ անունով հըռախաւոր շէյխ մը պատճառ եղաւ այս քաղաքիս շինութեանը, որն որ հետագայ կերպով կը պատմեն արաբացիք, որու հիւն թէպէտ ասոյց կը կարծէի, բայց շատ աւաւակներ խառնուած է . որովհետեւ մասնաւոր յօժարութիւն մը ունին արաբացիք քանակել բաներու մըայ :

Հնդկաստանի նաւ մը որ Ղիտտէ կուգար, օր մը գրեթէ հինգ հարիւր տարի առաջ, երկաթ նետեց այս կողմը : Վաւաստիները տեսնալով այս անսպասելի մէջ մէկ հիւղ մը (գուրպէ) հետաքրքրութեամբ այցելութիւն գացին հոն : Հէյրը քաղաքի բնակիչները շնորհեցին այս օտարականները ու խաճկէ մեծարեց անոնց, որն որ

այն Վիրանան լեւի բնակիչները ունհամբերութեամբ կը ուղտեն որ ժամ առաջ իմանան խարձաղոյն Վրանը իրենց համար ըրած վերջին որոշմանքները :

—Վաղրիական դրովէղը Վէմէնցա, ասօր մեկ նեցաւ ասկէց հարտանէր ինչուցը երթալու համար, ուսկից Մ. Իօրէն անունով Վաղդապետի աւստրիացուց ընդհանուր հիւպատոսը պիտի առնէ ու Ղոզէքսանգրիս տանի :

—Վմուս 12 ին հասաւ հոս գաղղիական շոգեհաւով, Կոստանդնուպօլսոյ պարսից դեսպանին քարտուղարը Միրզա Մէքսուտ, որ պարսից Հա. հին կողմանէ գործակալի պաշտօնով ճամբորդութիւն կընէր Ղոզէքսանգրիս և Վաղդիայի մէջ . քանի մը օր կ'անայէն ետքը՝ Պօլիս պիտի երթայ որ իր քարտուղարութեան պաշտօնը վարէ : Վ. Սե. Միրզա Ղաֆէր խան պարսից դեսպանին քովը :

Միրզա Մէքսուտը շատ կը գովէ Վարդապետը իրեն ցըցուցած պատիւը, մանաւանդ Վաղդիայի մէջ, ուր տեղ շատ անգամ ալ Վաղդիացուց թագաւորին հետ տեսութիւն ըրեր է :

Վերաններէն օրադրութեան մը մէջ Վրանիկէ (Պնըր Բէսըր) ծախողնկ ըսած հետեւալ յօդուածը կը կարդային :

Եւրոպէական (Վրանիկէական) 1 մայիս 1827 :

«Հայազգի սրբոն Ղոզէքսանգրիս Վաֆայէլ անդ. ղեայի Վաֆայէլ օր իր գործարձութեանը համար շատ քաղաքներ կը պտուղտի ու շատ տեղականներ ալ իր մարդասէր ողորմութեան նշանները կը յայտնէ, այս մեր պղտիկ քաղաքին վրայ յատկապէս մասնաւոր խնամք ու մարդասիրութիւն մը ունեցաւ . ոչ միայն շատաւելիներու մէջ աղքատ ու կարօտ անձինքներու օգնութիւն ընելով, այլ՝ անոնց ապագայ վիճակին ալ հոգ տանելով բարեգիւթութեամբ : Վ. խոյհետե տեսնալով թէ հայազգի աղջիկներուն բարեկրթութեանը համար խիստ քիչ խնամք տուր վերէ, հաճեցաւ դարաւորուն մը հաստատուել մեր քաղաքը, որուն ծախքին համար 5000 կուրա ըստակ քաղաքին սընտուկը ձգեց որ է 20600 զուարճ չափ . խօսք տալով որ Վմուս հասնելէն ետքը

օգտուէտ բանի մը տեղ գրած շատ կը սիրէր : Հնդկաստանցիք որ խաճկէ տեսած չէին, կարծեցին որ գեղ մընէ ու կրնայ օգուտ մը ընել իրենց նաւապետին՝ որ հիւանդ էր : Հաղիկն ալ վահագնեց զանոնք թէ իր աղաւանքներուն օգնութեամբ, ու ան ինչուքին գործածութեամբ, ոչ թէ միայն կառողջ մնայ հիւանդը, այլ և մեծ շահ կընէ, թէ իր վաճառքները նաւէն հանելու ըլլայ . ու ան աստիճալ մարդարէի ոչ թէ ձայն արձակելով ըսաւ թէ՛ օր մը այս տեղս քաղաք պիտի շինուի, ու Հնդկացիք գալու մեծ աւուտուր ընելու են :

Վաճառականը այս խօսքերէն համոզելով, ցամաքը տանել տըւաւ զինքը որ այս նորանշան մարդը մօտէն տեսնալով հետը խօսակից ըլլայ : ու երբոր խաճկէ խմեց քիչ մը առողջացաւ ու իր վաճառքները իսկոյն ցամաքը հանեց : Վրան օրը շատ արարայիներ եկան անապատականին մարդարէութիւնները մօտիկ ընելու . անոնց մէջ գտնուող վաճառականները Հնդկացի նաւին բոլոր ապրանքները ծախու առին : (տարականը իւր գարձաւ

ալ աւելի օգնութիւն պիտի ընէ իր հաստատած դպրոցին : Ողջ մնայ աղիւստեան անձը՝ որուն բարեկարգութեան շնորհքը այնքան հեռի տեղանքներէն մինչև հոս մեզի տարածվեցաւ որ և ամեն տեղի բնակիչները իբրև իրեն եղբայր կը ճանաչէ : «

Յիշեալ մեծագործը Վստիտը Գրանտի անհիշատակ Նիւտոնի թուական 1823 ին հաստատեց վերը բաժան աղջկանց դպրոցաւորներ : որուն կառավարութիւնը 1827 մայիս 1 ին Վստիտի Տէրութեան խնամոցը յանձնեց զպրատան ապահով հաստատութեանը համար : ու երբ որ 1 յունուս հասաւ 1830 ին ալ աւելի օգնութիւն կը տրուէր ինչպէս որ խօսք տվեր էր : Հիմակ կըրկին իր հաստատած դպրոցին այցելութիւն ընելու կերթայ : թէ որ անոր կառավարութեանն ու յաւաքողիմութեանն գոհ ըլլայ, անն ըկրայ ենք որ իր սովորական մարդասէր խնամքը պակաս ընելու չէ անոր վրայէն : ինչպէս որ յիշեալ աղջկանքը Վստիտը ներկայ տարոյս յունիս 29 թիւով մեզի գրած արժանայարգ նամակովը կը հաստատէ :

Յարգի սպան իսախատուր Սեկանեանին՝ որ շատ ատեն չէ լքեալուր իւր զանգեան անունով օրագիր մը կը հրատարակէր, զժողովը զիստեալ մը սխալ տահեր է կոտորանդնաւորին անցած շաբաթ : Կէս օր վան ատեն Վստիտը գեղը բարեկամի մը այցելութիւն կըրթայ եղբոր կառքով ու տարին սատակութիւնէն ձինը շատ ներքին կըրթայ, ինքը կուրքէն իջեր ու հրամայէր է ծառային որ ծովագրէրը ջուրին մէջը բռն անասունը : բայց ծառան ան տեղ անքները լու չէ ճանաչելով ըիջ մը ներս բռնելն պէս, իսկին ինքը ձինը ու կուրքը անքները իջեր են : Իրեք ժամէն ետքը զժողովը ծառային մարմինը դուրս նետէր է հոսանքը (ակնթիւն) : սակայն ձինը ու կուրքը ծովայտակ կըրթ են : Կը փութանք աս ձախող զիստեալը հրատարակել հաստատութեանը օրակէս զի զգուշանան ու չը անգամ այսպիսի առիթներուն մէջը :

ԳԼԳԼԻՆ

Փարիզ, 28 յունիս : Վստիտի կողմակը արդէն սկսած ըլլալով, քաղաքականութեան (փոքր

անկէց մեծացէս գոհ ըլլալով, ու Շառլիին սրբութեան համբաւը անանի տարածեցաւ որ իրեն հայրենակիցները յաճախ կուգային աս տեղը մեծ բազմութեամբ :

Վերջապէս գեղեցիկ մղկիթ մը շինեցաւ աս շէյխին գերեզմանին վրայ, ու իր օրէքը և նոյն մականունը ունեցան, որ շատ երեւելի են :

Թարգ. Ի Կաղզիականէ
Իսախատուր Վստիտեան
Եւրոպայի վարժապետ :

Վերջապէս մարդուն սիրտը անպատիւ կը նմանի, որ օղկով կընդունի երկինքէն իջած անձրեւը, բայց բան մը չի բուսցընէր :

— Չար մարդիկները՝ թէ և խեղճի ըլլան, ամենեւին պիտի մը չունին ընկերութեան, իրենց բոլոր ջանքը աս է որ պաշտօն մը ունենան ձեռքին, մեծ կուրքի ու պարգիւններուն վրայ բռնաւորութիւն ընեն :

զիքայի) վրայ զբաղեալ մարդիկներուն մեծ մասը, նմանապէս գրեթէ բոլոր զիստեալները հեռացան փարիզէն իրենց ամառանոցները գացին : Կաղզիացեաց թաղաւորը ևս Վստիտէն ելաւ իր ընտանիքովը Լոյի գեղակը գնաց, իրեն խիստ սիրելի բնակարանը, որն որ շատ տարեքէն ի վեր զարգարել կուտայ : Պաշտօնատարներուն մեծ մասը ևս նոյն գեղակը երթալու միտք ունենալով, գոցել տըւած են իրենց ստեանները : Գրեթէ բոլոր փառինները հեռացած են փարիզէն, ու հիմակու հիմայ վաթսուս ատեն առնակալէն աւելի գործակալ չի մնաց աս մայրաքաղաքը :

Եկամտներու պաշտօնատարը վերադառն գրեթէ տըւած Տէրութեան մէջը գտնուած բոլոր ժողովուրդը ու անշարժ ստացուածքները : Եւ բանը մեծամեծ դանդաղութեամբ պատճառ եղաւ, ու շատ տեղ քաղաքական ժողովներ ընելով սկսան դէմ կենալ : Սակայն յիշեալ պաշտօնատարը՝ Մեծ թոված օրագրութեան միջոցովը հասկըցուց իր միտքը ամենուն, թէ կատարեալ հաւասարութիւն մը հաստատելու համար աս որոշմունքը բրած է, ծանուցանելով միանգամայն թէ մինչև հիմայ տառիկեք հազար զիջ գրվելով, անոնց մէջ բանքովեց հազար տուն գտած է, որոնք ամենեւին տուրք մը չեն կտար :

Վստիտեան իր սպասէր Վիլիէնէն լուր մը աւանելու Պիւժօ դորապետին երկրորդ բանակին վրայով, որն որ դէպի Լօրանի գաւառը խրկած է :

Կէկիէ անունով զօրագրուիւր որ Վոստիտինա գաւառին հրամանատարն է, մեծ յաջողութեամբ մինչև Միսլա քաղաքը գնաց, որ անապատին սահմանադրուին է : Վերջապէս Շառլիի բոլոր վնասակար գործողութիւնները յաջողութեամբ առաջ երթալու վրայ են :

ՀԱՆՈՎՐ

Հանովրի թագուհին որ իրեք ամիսէն ի վեր հիւանդ էր, մեռաւ անցած ամիս 17 ին Հանովր մայրաքաղաքը, վաթսուս իրեք տարեան :

Կարողա՞ Մեթիսիսի Վիլիէնի մեծ գութին աղջիկն էր ասիկա, 1778 մարտի 2 ին ծնած, որ իրեք անգամ ամուսնացաւ : նախ՝ Բրուսիայի Լուի իշխանը առաւ, երկրորդ անգամին՝ Վիլիէնի Վիլիէնի Տրոսի Պրոնցիէ իշխանը, ու երրորդին՝ Վիլիէնի Վիլիէնի Պրոնցիէ իշխանը, և անովրի հիմակաւն թագաւորը :

Իրենց թագաւորը Հանովրի վաթսուս տարեկան է, 1781 ին ծնած : Իր մէկ հատիկ ուղիւն՝ արքայազուն իշխանը Վիլիէնի անուն, ծնած է 5 մայիսի 1819, որ հիմայ 23 տարեան մէջ մտաւ : Բայց զժողովութեամբ աս երկտարադ իշխանին աջքերը չի տեսնէր : Հատ կերպ դեղերով ջանային որ մէկ նստը գտնան բժշկելու, սակայն փութ տեղը աշխատեցան : ուստի անկարող ըլլալով կառավարելու, անշուշտ ուրիշ անդիւնայի իշխան մը պիտի ժառանգէ աս աթոռը :

ՅՈՒՆԱՍԵԱՆ

Լիթէն, 7 յուլիս : Հատ երկար վեճեր ըլլալէն ետքը, վերջապէս հեղինակաւ կառավարու

թեան նոր պաշտօնատարներուն ընտրութիւնը և հաստատութիւնը հետագայ կերպովը եղաւ :

Մ. Մալրոգորտադոն՝ նախագահ ժողովը և ներքին գործոց պաշտօնատար :

Մ. Վ. Բրիտիսիս՝ արտաքին գործոց :

Մ. Վ. Մեդաքսա՝ պատերազմական իրաց :

Մ. Վ. Բրիտիսիս՝ ծովային գործոց :

Մ. Վալէզդա՝ կրօնքի և ուսմանց վերաբերեալ բաներուն :

Մ. Մեյլա՝ արդարութեան ստեղծիչն :

Մ. Վիլիամսոն՝ աւայժմ եկամուտներու պաշտօնատարութիւնը կը վարէ, որն որ կըսէ թէ Մ. Սելիվէրիյին պիտի անցնի :

Արտաքին գործոց պաշտօնատարութիւնը՝ ժողովայն նախագահը պիտի վարէ, մինչև Մ. Վ. Բրիտիսիսի գալը կոտորանդնաւորինէն :

Նոյն օրը սովորական երգումը ընելէն ետեւ, նոր պաշտօնատարները սկսան իրենց կառավարութեանը յանձնարում պաշտօնը վարելու :

Մ. Սելիվէրի կոտորանդնաւորացի գետնան անաշխար ստոյգ է կըսեն : Վերջապէս շատ չեթար բոլոր Պալարիայիները՝ որոնք Յունաստանի մէջ դանդաղ պաշտօններու վրայ էին, իրենց հայրենիքը կը դառնան կառավարութեան հրամանաւոր, ու աս բանը անշուշտ նոր պաշտօնատարը բարեկարգութեանը առաջին պտուղը պիտի ըլլայ :

Վստիտ 1 ին՝ Հմայք անունով զօրապետը որ ասիկէ առաջ պատերազմի պաշտօնատար էր, մեկնեցաւ Յունաստանէն : Եւ զօրապետը հինգ տարի շարունակ իր պաշտօնը վարեց, ու շատ բարեկարգութիւններ մուրցուց հեղինակաւ զօրքերուն մէջը :

Լիթէն գտնուող բոլոր մեծամեծ և հասարակ պաշտօնատարները, Մ. Հմայքի հետ ընկերացան մինչև նաւահանգիստը, ուսկից Լոյտի ընկերութեան շողեւաններէն մէկուն մէջ մտաւ Ռիստ երթալու համար :

Յունաստանի երեւելի պաշտօնատարներէն Մ. Ռիստի ըսած բարեհամբաւ անձը՝ որ ընդհանուր վերադառնալէն երեւելիներուն, ամիս 3 ին մեռաւ : Մ. Ռիստին Յունաստանի եկամտից ստեանը կարգաւորեց, և շատ կերպ բարեկարգութիւններ հաստատեց տէրութեան եկամուտներուն համար :

Յունաստանի օրագրութիւնները գեղ չեն դադարիր կիրտի անցքերուն վրայով սուրտմուտ պատմութիւններ հրատարակել : Թէ որ անոնց անհիմն խօսքերուն աւտալու ըլլանք՝ այս անգամ խումբ մը հրձիգ նաւեր (պուլոզներ) ճամբայ ելած են Լիթէնի զօրքերի մէկ կողմէն, որ երթան ընալին ընեն Ռիստի փաշային նաւերը :

Յունաստանի տէրութիւնը՝ մօտեւ 500,000 ֆլ. րանք խրկեց Վաղդիս, իր պարտքին շահը վճարելու համար :

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ
ԵՂԻՊՏՈՍ

Բնդհանուր ցուցակ Եղեքսանդրիայի նաւահանգիստէն դուրս ելած ու ներս մտած ապրանքներուն ներկայ տարոյս առջի վեց ամիսներ մէջ :

Երես մօտած ապրանքները :	
Խաւսկէ	չուվալ 1746
Պղպեղ (պիպեր)	» 1391
Չիւթ (խաթրան)	տակաւ 1166

Համերթ (սրահարդեղեք)	941
Չուխայ	109
Մետաքսեղեք	67
Թուղթ	525
»	18476
Չուադործ (մանիֆակտուրա)	2078
Կապար	5454
Երկաթ գաւազան	4889
Տախտակ, դերան	261,550
Աղածք (սալամուրա)	527
Խմորեղեք	194
Սոմ	432
Երկաթեղեք հասարակ	2843
Ճիւղախոտ	2562
Ալեւր	315
Գինի	964
— և ուրիշ խմորեղեք	1716
Շաքար	592
—	529

Դուրս ելած ապրանքները :		
Արմաթ, գարի	արտեպ	217,354
Բակլայ	»	365,928
Ցորեն	»	180,314
Ոսկն (մէլքիմէք)	»	28,902
Ուրուն (պիղիւն)	»	10,880
Լուբիայ	»	9,989
Սուսամ	»	14,095
Խիւքար (գալեք)	»	2,806
Բամպակի սերմն	»	3,179
Քիւնի	»	14,345
Բրինձ	զամբիւղ	22,244
Արմալ (խուրմա)	տակաւ	2,816
Բամպակ	աղաւթ	55,756
Խէժ (զամբա)	տակաւ	2,342
Սանանայ	»	622
Խոնկ	»	287
Փսիւթ (խըսիւր)	»	261
Սորթ	»	11,009
Սորթի խաչմէ	զամբիւղ	19
Չամբիւղ՝ դառարկ	»	39,159
Քրքում	»	318
Լաթրոն	տակաւ	3,696
Ալ	»	13,450

ՀԱՐՈՒՄՈՒՆԻՔ

Աղբքանդրիայի նուազանգստին մինչև 30 յուլիս, 1841 :

Եկած նաւերը և դուրս ելածները :

Աւաղիական նաւ	98	101
Գաղղիայի	41	33
Յոյն	241	238
Երուսաղէմի դրօշակով	51	42
Անգղիայի	151	135
Կաթոլիկ	11	11
Ռուսաց	15	12
Սարոնեայի	30	30
Սամոսի	6	2
Թուրքիայու	1	1
Հիւսիս	1	1
	646	606

ԶՄԻՌՆԻՒ

1839 թիւ :

Քաղաքիս առեւտրական գործառնութեանց վրայ նոր ծանուցանելիք չունինք, որովհետեւ քրիթ մի և նոյն վիճակի մէջ են ինչպէս որ անցած շաբաթը վան մեր օրագրութեան մէջ նշանակեցինք անոր համար շատ տեղեկութիւններ չունենք տալու այս անգամ :

Տորոն (քէօք պոյս) : Գործերը միշտ քործը գինեւոր ծախսե կանան : Բայց անշուշտ կը քործենք թէ քանի մը շաբաթէն ետքը կիջնայ : որովհետեւ կը հաստատեն թէ հրէայ վաճառական մը մէկ մաս տորոն վաճառք է հոս 218 դոլարը խանութարը :

Ղէհի : Կեսարիայէն առած լուրերնիս միշտ կը հաստատեն թէ, աս տարվան հոնք անցած տարւ վանին չորրորդ մասին մէկ մասը հաղիւ թէ էլայ : աս պատճառով հասարակօրէն կը կարծւի թէ նոր ձէհիւն գալուն տէս 40-45 դոլարը օխան կը վաճառվի :

Քիթի : Գլխի ծածկանիս ապրանք չի կայ քաղաքիս մէջ, ու նոր հոնքն ալ խիստ քիչ է եղեր աս տարի : Բայց և այնպէս հիմեկու հիմայ Լաւր պայէն առած լուրերնիս խիստ թուլ են աս ապրանքին համար :

Բամբակ : Միշտ կուղիւ : որովհետեւ Լաւրայի էն եկած լուրերը ըսեն : ուստի անցած շաբաթէն նշանակած գինեւորն օրէ օր կը հաստատվին : Էս վրայ քաղաքէն առած լուրերնիս ալ բամպակի վրայ քիչ չեն : քանզի քործատուները սկսել են արդէն մի միւթով մը բանիլ ու շատ ապրանք կը բռնվի եղեր : Յիշեալ քաղաքին մէջ եղած բամպակայ վիճակը մինչև յունիսի սկիզբը հետեւեալն է :

Հասան պալան	1841	1840	1839
աւջի 5 ամբլան մէջ	168,777-228,646-137,471		
բըշվածը	121,623-174,462-66,551		
մնացածը	124,000-111,400-103,400		
գինեւոր	75-125-68-100-68-127		

Չէթ : Խիստ քիչ ապրանք մնաց, ու աս պատճառաւ շատ նաւեր ետ կը դառնան, կամ ուրիշ ապրանք կը բեռնաւորեն, ձէթ չի գտնաւորու ու գիւնեւորն քործարութեանը համար : աս օրվան արժողութիւնը 265-267 դոլարը է խանութարը, նաւուն մէջը աւանդելու պայմանով : Էս հեղանակին նոր հոնքը խիստ շատ է կըսեն աս տարի : ուստի կը յուսանք թէ չախաւոր գինեւոր կը վաճառվի :

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

Կոստանդնուպոլսիցի յարգի Սիւննիսն պարօն Պօղոսը որ հիմակ լիւրստ կը բնակի, նոր վայելագործութիւն մը պիտի տայ այս մաս օրերը, 15-16 թերթ միածալ աղինի թուղթի վրայ, 78-80 կերպ ա, բ, գ չինած է : որոնցմէ 38-40 տեսակին ձեւերը մինչև և, օ, ֆ գրված է, մնացեալներուն ձեւքանի մը գիրով միայն յոյց տալու է ինչ կերպը լայն : անցմէ մէկ քանի ձեւ գիրերը տեսանք, որոնք վայելագործութեան քաջապատիւ գրված երեցան մէկ : Կը յուսանք որ բոլոր աղջակներ անձինքները յիշեալ պարօնին վայելագործական յաջողակութիւնը յորդորելու, ու անցող գեղեցկագործութեան պայծառութեանը օգնական ըլլալու համար ինքնաջօժար անգամ կը գրվին աս գիրքին տպելուն, որուն գինը 5 ֆիօրին է, այսինքն գրեթէ 55 դոլարը : Երջալոյս Երարատեանին գործաւ կանխարձան մատր ամեն քաղաք, ու որ ուղէ կրնայ իր ստորագրութիւնը թուղթի մը վրայ կրելով ձգել հոն : ու երբ գիրքը լինայ, ամեն մէկուն մէկմէկ հաստ տալով 55 դոլարը ըստակը պիտի առնելի :

Լծաւա քաղաքին մէջ երեւեթ բժիշկն չենք : Գործն անունով քաջ վարպետին հնարած Սախարնա խիւղսէ յին հասկը :

Յիշեալ կարգադրութիւնը (Թէրթիւր) : Գլխաւորապէս, ինչի լիւրստ ի, ուսինի, Ղէնա վայի փափկայի և ուրիշ երեւել տեղանց բժշկատունն : րէն, և սրհետանկան ձեւարաններէն հարցաքննութեամբ փորձարկած և օգուտը ստուգութեամբ ընդունելի եղած է : անանկ որ մարդուս մարմնոյն մէջը աչիան տարականութիւնէն դոյալած բոլոր ախտներուն օգուտ կընէ : այսինքն ըսկորպուլի քիժերը, թուլութեւ պալած, ֆրէնիկ, մայալը, և մարդուս մաշկմնոյն վրայ պատահած ամեն տեսակ խաղաքներին պէս բոլոր աղտերը, և ձիւլը դեղ գործածվելէն առաջ եկած կերպ կերպ գէշութիւնները բոլորովին կը ջնջէ : Գլխաւորապէս մաթպուհը երբեմն նեղութիւն կուտայ ստամոքսին, ու ամեն ժամանակ չի գործածվիր : Բայց աս դեղահատը (հալը), ամեն ժամանակ և ամեն տեսակ անձինք, թէ՛ այր և թէ՛ կրն առհասարակ կրնան առնել : Գեղահատերուն ամեն մէկը հինկական ցորենալոյս բլրայով ինը հատին մէջ կէս օխայ մաթպուհը դոյալութիւն կայ : նաւ շատ դիւրութեամբ կը գործածվի դեղահատի լեւրիկայ բլրայուն համար : քործածութեան չափը ու եղանակը այս դեղահատի տուրիւրուն վրայ վաթութեամբ թղթերէն յայտնի կըլլայ :

Ուղղիւրը կրնան գտնել, Պօլիս՝ Վալեթեա մէլլախանէյին կողմը, Սինեօր Լեթօնիս Վալեթեա կողմը գեղալաւաւին (Էղաճիլին) դիւրաֆա նշան կրտված խանութը :

Իլմիր՝ Լեւոնիս Վօմենիս անունով գեղալաւաւաւին խանութը կը գտնվի :

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԼՆ : աս Օրագիրը շաբաթը անգամ մը կը տրվի :

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ 120 դոլար է : կանխիկ : ու որ ուղէ կրնայ ստորագրվի :

Իլմիր՝ օրագրութեան տպարանը :

Պօլիս՝ Վալեթի խանը Իլմիրի Սալաւանեան Վալեթի աղային գրատունը :

Պօլիս՝ Քաղաքիս Կաթութեան Վալեթիս ու Վրիգոր աղայից մաղալան :

Աղբքանդրիս՝ Էղալանեան Կարապետ աղային մաշալան :

Յոպպէ (Լաֆա) մեծապատիւ Մարտո Աղային գրատունը :

Թրեւս՝ Երեւան Վրիգոր աղային գրատունը :

Իրդրում՝ Յակոբեանեան աղայ Սարգսին մաղալան : Լիւն՝ Քարիկեանց Յարութիւն աղային մաղալան : Տիարալէքի՝ Պարօն Վալեթիս մաղալան :

Լաւ՝ Պըլըքընեան աղայ Էղալանց մաղալան :

Պալատա՝ Լեւոնիս առաջին թարգման աղայ : Կալիկին տունը :

Վալեթի՝ Լեւոնեան Կաղարեանց Յակոբ աղային վաճառատունը :

Պոլիս՝ յարգի պարօնաց Էղանուր որդեղ և ընկերաց վաճառատունը :

Ո՞ր ուղէ կրնայ մասնաւոր բան մը տակ տալ Երջալոյս Երարատեանին մէջ՝ 40 ֆարաք հաստեցանելով ամեն մէկ տողին համար : Թէ որ տրվելու բանը արժանաւոր համարի օրագրութեան վերադառնալ :